

Sygn. akt III KK 360/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Zbigniew Puskarski (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant Jolanta Grabowska

w sprawie **K. S.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 30 grudnia 2020 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego
od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w R.

z dnia 3 września 2020 r., sygn. akt K (...)

**uchyla wyrok w zaskarżonej części, tj. dotyczącej orzeczenia o
karze łącznej ograniczenia wolności, i w tym zakresie przekazuje
sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w
R..**

UZASADNIENIE

K. S. został skazany prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w R. z dnia 1 października 2019 r. w sprawie K (...) za
przestępstwo z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu

narkomanii popełnione w dniu 30 kwietnia 2019 r. na karę 10 miesięcy ograniczenia wolności, polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Postanowieniem z dnia 23 lipca 2020 r. w zamian za nieodbyłą przez skazanego karę 9 miesięcy i 28 dni ograniczenia wolności zarządzono wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 149 dni (skazany nie rozpoczął jej wykonywania);

2. Sądu Rejonowego w R. z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawie K (..) za przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. w zw. z art. 209 § 1a k.k. popełnione w okresie od kwietnia 2015 r. do marca 2019 r. na karę 1 roku ograniczenia wolności, polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Postanowieniem z dnia 23 lipca 2020 r. w zamian za nieodbyłą przez skazanego karę 1 roku ograniczenia wolności zarządzono wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 182 dni (skazany nie rozpoczął jej wykonywania).

Sąd Rejonowy w R. wyrokiem łącznym z dnia 3 września 2020 r., sygn. akt K (...):

I. na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. w zw. z art. 85 § 1 k.k., art. 85a k.k., art. 86 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. kary ograniczenia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w R. w sprawach K (...) i K (...) połączył i wymierzył K. S. karę łączną 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności;

II. orzekł, że w pozostałej części połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu;

III. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej łącznej kary ograniczenia wolności zaliczył skazanemu okresy rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie K (...) w dniu 23 kwietnia 2018 r. od godz. 09.15 do godz. 12.35 oraz w sprawie K (...) w dniu 30 kwietnia 2019 r. od godz. 01.30 do godz. 13.25.

IV. zwolnił skazanego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych związanych z wydaniem wyroku łącznego.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 11 września 2020 r.

Obecnie kasację od powyższego wyroku łącznego wniósł Prokurator Generalny. Na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył wyrok w zakresie pkt I, w części dotyczącej orzeczonej kary łącznej ograniczenia wolności, na niekorzyść

skazanego K. S.. Zarzucając „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 86 § 3 k.k., polegające na połączeniu kar jednostkowych: 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym oraz 1 roku ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym i wymierzeniu wobec skazanego K. S. kary łącznej 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności bez określenia na nowo wymiaru czasu pracy w stosunku miesięcznym” – wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w R.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, co pozwoliło uwzględnić ją w całości w trybie art. 535 § 5 k.p.k., tj. na posiedzeniu bez udziału stron. Nie ulega bowiem wątpliwości, że wydany przez Sąd Rejonowy w R. wobec K. S. wyrok łączny w zaskarżonej części jest wadliwy, z powodu rażącego i mającego istotny wpływ na jego treść naruszenia art. 86 § 3 k.k. Zgodnie z tym przepisem, wymierzając karę łączną ograniczenia wolności, sąd określa na nowo obowiązki lub wymiar potrącenia, o których mowa w art. 34 § 1a k.k., a także może nałożyć na sprawcę obowiązki wymienione w art. 72 § 1 pkt 2-7a, jak również orzec świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 k.k. W piśmiennictwie prawniczym wskazuje się, że przepis ten pozostawia sądowi swobodę w kształtowaniu kary łącznej ograniczenia wolności, w ramach której może nawet orzec tę karę w postaci lub formie, w jakiej nie orzeczono żadnej z kar podlegających łączeniu [zob. P. Kardas w: W. Wróbel (red.), A. Zoll (red.), Kodeks karny, Część ogólna, Tom I. Część II. Komentarz do art. 53-116, WK 2016, teza 25 do art. 86; J. Lachowski w: V. Konarska-Wrzošek (red.), Kodeks Karny. Komentarz, WKP 2020, teza 6 do art. 86; J. Majewski, Kodeks karny. Komentarz do zmian 2015, LEX 2015, teza 12 do art. 86]. Sąd orzekający karę ograniczenia wolności wyrokiem łącznym, powinien zatem określić jej postać, tj. czy będzie polegała na obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, czy też na potrąceniu wynagrodzenia za pracę (art. 34 § 1a k.k.) i stosownie do tego wskazać, mając na uwadze treść art.

86 § 1 k.k., wymiar godzin wykonywania przez skazanego w stosunku miesięcznym nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne (art. 35 § 1 k.k.), względnie wysokość potrącenia z wynagrodzenia za pracę (art. 34 § 1a pkt 4 k.k.). Tymczasem Sąd Rejonowy w R., wymierzając K. S. karę łączną roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności, dopuścił się uchybienia nawet dalej idącego, niż wskazano to w kasacji. Chociaż określił jej wymiar w sposób zgodny z art. 86 § 1 k.k., to nie wskazał na czym ta kara ma polegać – czy na obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, czy też na potrącaniu wynagrodzenia za pracę (art. 34 § 1a. k.k.). W tej sytuacji już wtórnym uchybieniem było – jeśli przyjąć, jak, wydaje się, uczyniono to w kasacji, że treść wyroków jednostkowych determinowała orzeczenie kary łącznej ograniczenia wolności w tej pierwszej postaci – podniesione w skardze nieokreślenie na nowo wymiaru czasu pracy w stosunku miesięcznym, co jest konieczne w świetle art. 86 § 3 k.k. oraz powołanego wyżej art. 35 § 1 k.k., zgodnie z którym nieodpłatna kontrolowana praca na cele społeczne jest wykonywana w wymiarze od 20 do 40 godzin w stosunku miesięcznym.

Nie jest pewne, czy omawiane uchybienie zaistniało w wyniku nieuwagi Sądu orzekającego, czy też dlatego, że Sąd ten uznał, iż użyta w wyroku formuła „w pozostałej części połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu” wystarczająco określa, że kara łączna ograniczenia wolności ma postać i wymiar takie same, jak kary ograniczenia wolności orzeczone w wyrokach jednostkowych, tzn. polega na obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. W obu wypadkach doszłoby jednak do rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia prawa materialnego – art. 86 § 3 k.k., który nakazywał Sądowi podać nie tylko czas trwania wymierzonej skazanemu kary łącznej ograniczenia wolności, ale „na nowo” te wszystkie elementy, które karę tę doprecyzowują w taki sposób, że jest możliwe jej wykonanie.

Dodatkowo celowe będzie odnotować, że wniesienie kasacji w tej sprawie było konieczne w sytuacji, gdy uchybienia polegające na braku określenia w wyroku postaci kary ograniczenia wolności, względnie takich jej elementów, jak miesięczny wymiar wykonywania przez skazanego nieodpłatnej, kontrolowanej pracy,

względnie wysokość potrącenia wynagrodzenia za prace w stosunku miesięcznym nie mogą być konwalidowane w toku postępowania wykonawczego przy zastosowaniu art. 13 § 1 k.k.w., a jedynie poprzez wniesienie zwykłego środka odwoławczego, względnie nadzwyczajnego środka zaskarżenia od dotkniętego taką wadą wyroku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2017 r., IV KK 339/16).

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. uchylił wydany wobec K. S. wyrok łączny w zaskarżonej części, tj. dotyczącej orzeczenia o karze łącznej ograniczenia wolności, i w tym zakresie sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w R. który wyda orzeczenie zgodne z prawem. Celowe będzie nadmienić, że wyrok Sądu Najwyższego spowodował utratę mocy akcesoryjnego rozstrzygnięcia zawartego w pkt III zaskarżonego wyroku oraz że Sąd *meriti* powinien zwrócić uwagę na potrzebę wydania prawidłowego orzeczenia opartego na art. 577 k.p.k., bowiem w zaskarżonym wyroku nasuwa ono wątpliwości. Np. nie jest jasne, dlaczego nawiązano w nim do sprawy K (...) i wymieniono datę 30 kwietnia 2019 r., skoro ta data (i czas pozbawienia skazanego wolności od godz. 1.30 do godz. 13.25), a nie data 23 kwietnia 2018 r., jest wymieniona w pkt IV wyroku o sygn. akt K (...)